

عَنْ قَيْسِ
بْنِ سَعْدٍ
قَالَ:
أَمَرَنَا
رَسُولُ
اللَّهِ
(صَلَّى
اللَّهُ
عَلَيْهِ وَ
سَلَّمْ)
بِصَدَقَةِ
الْفِطْرِ
قَبْلَ أَنْ
تَنْزِلَ
الزَّكَاةُ،
فَلَمَّا
نَزَلَتِ
الزَّكَاةُ
لَمْ

يَأْمُرْنَا
وَلَمْ
يَنْهَنَا
وَنَحْنُ
نَفْعَلُهُ. Kays b.
Sa"d anlatıyor: “Resûlullah (sav) zekât emri indirilmeden önce bize fıtır
sadakasını vermemizi emretti. Sonra zekât emri inince bize (fıtır sadakasını) ne emretti ne
de bizi (bu sadakayı vermekten) menetti. Biz de fıtır sadakası vermeye devam ediyoruz.”
(Nesâî, Zekât, 35; İbn Mâce, Zekât, 21) Kible'nin Mescid-i
Aksâ’dan Kâbe-i Muazzama istikametine çevrilmesinden bir ay sonra,
takriben hicretin on sekizinci ayı başlarında Ramazan orucu farz oldu. Hz. Peygamber (sav) o
sene Müslümanlara fıtır zekâtı vermelerini emretti. O zaman
(aynî/nakdî mallardan alınacak olan) zekât emri henüz gelmemiştir. Allah
Resûlün en yakın hizmetârlarından olan, dehasıyla ve
cömertliğiyle meşhur Medineli sahâbî Kays b. Sa’d b. Ubâde, fıtır
sadakasının tarihi konusunda bizlere şu bilgiyi aktarmaktadır:

كُنَّا
نَصُومُ
عَاشُورَاءَ
وَنُؤَدِّى
زَكَاةَ
الْفِطْرِ
فَلَمَّا
نَزَلَ
رَمَضَانُ
وَنَزَلَتِ

الزَّكَاةُ
لَمْ
نُؤْمَرْ
بِهِ وَلَمْ
نُنْهَ
عَنْهُ
وَكُنَّا
نَفْعَلُهُ .
“Biz Âşûrâ günü oruç tutar ve fitir zekâtımızı da
verirdik. Nihayet Ramazan ayı (orucu) (ile ilgili âyetler) nâzil oldu ve zekât emri
geldi. Ancak fitir zekâtı konusunda bir emir veya yasak gelmedi. Biz de fitrelerimizi vermeye
devam ettik.”[1] Yine Kays’n,
أَمَرَنَا
رَسُولُ
اللَّهِ صلى
الله عليه
وسلم
بِصَدَقَةِ
الْفِطْرِ
قَبْلَ أَنْ
تَنْزِلَ
الزَّكَاةُ
فَلَمَّا
نَزَلَتِ
الزَّكَاةُ
لَمْ
يَأْمُرْنَا
وَلَمْ
يَنْهَنَا
وَنَحْنُ
نَفْعَلُهُ .
“Resûlullah (sav) zekâtı emreden âyetler indirilmeden önce bize fitir
sadakasını vermemizi emretti. Sonra zekâtı emreden âyetler inince bize (fitir
sadakasını) ne emretti ne de bizi (bu sadakayı vermekten) menetti. Biz de fitir sadakası vermeye
devam ediyoruz.”[2] dediği nakledilmektedir. İslâm, insan hayatını düzenleyen
birçok esaslar getirmiştir. Bunların en önemlisi insanlar arasında karşılıklı
yardımlaşma ve dayanışma kültürünü yerleştirmeye yönelik getirdiği
hükümlerdir. Zekât ve sadaka toplumun farklı kesimleri arasında
köprü kuran, fertler arası duygusal gerilimi engelleyen, sosyal barış ve huzuru temin
eden çok önemli bir dinî yükümlüliüktür. Bu
bakımdan dilimize “fitre” olarak yerleşen fitir sadakasının Ramazan Bayramı
öncesinde yerine getirilmesi istenen malî bir ibadet olması manidardır.
“Fitrat” kelimesinin, yarmak, ikiye ayırmak, kesmek, yaratmak, icat etmek
mânâlarına geldiği[3] dikkate alınır “fitir sadakası” ifadesinde şu iki
mânâ ön plana çıkmaktadır. Birincisi; fitir, “oruç
bozma” veya “Ramazan’n sona ermesi” anlamlarında kullanıldığı
için bu sadakaya fitir sadakası denmektedir. Nitekim Basralı âlim Hasan-ı
Basrî,’nin aktardığına göre sahâbeden Abdullah b. Abbâs

Basra'da vali İken Ramazan'ın sonunda yaptığı bir konuşmasında

Müslümanlara hitaben,
أَخْرِجُوا
زَكَاةَ
صَوْمِكُمْ .)
أَدُّوا
زَكَاةَ
صَوْمِكُمْ (.

“Orucunuzun zekâtı olan fitrenizi veriniz.”[\[4\]](#) Demıştır. Diğer yandan; fitratin, kişinin yaratıldığı tabiatı ve özönö ifade etmesine paralel olarak “can veya baş zekâtı/sadakası” anlamında (sadaلَيْسَ فِىالْعَبْدِصَدَقَةٌإِلاَّصَدَقَةُالْفِطْرِ “fitir sadakası”[\[6\]](#) فَرَضَرَسُولُاللَّهِ صلىالله عليهوسلم زَكَاةَالْفِطْرِصَاعًا مِنْتَمْرٍ “fitir zekâtı”[\[7\]](#)

kullanıldığı için bu isim verilmiştir.[\[5\]](#) Bu bakımdan fitir sadakası, kişinin, hem kendisinin hem de velâyeti altındakilerin canını bağışladığı için Allah'a bir şükran borcunu ifade etmektedir. Bu sadaka, hadis kaynaklarımızda daha çok

لَيْسَ فِىالْعَبْدِصَدَقَةٌإِلاَّصَدَقَةُالْفِطْرِ “fitir sadakası”[\[6\]](#) فَرَضَرَسُولُاللَّهِ صلىالله عليهوسلم زَكَاةَالْفِطْرِصَاعًا مِنْتَمْرٍ “fitir zekâtı”[\[7\]](#)

أَخْرِجُوازَكَاةَصَوْمِكُمْصَدَقَةَرَمَضَانَ “Ramazan sadakası”[\[9\]](#) şeklinde geçmektedir. Şüphesiz ki Ramazan'da

mânevî bir iklimin oluşmasını sağlayan şey, bu ayda yapılan taat ve ibadetlerin yoğunluğudur. Oruç ve namaz gibi sosyal yardımlaşma ve dayanışma da bu ibadetlerin bir parçasıdır. Bu yüzden Ramazan, müminin sadece bedenen değil malı ile de kul olmasının gereğini yerine getirdiği bir aydır. Abdullah b. Abbâs, Hz. Peygamber’i (sav) insanların en cömerdi olarak nitelerken, onun cömertliğin zirvesinde olduğu zamanın ise Ramazan ayı olduğunu belirtmektedir.[\[10\]](#) Ramazan'ın mânevî

أَنَّرَسُولَاللَّهِصلىاللَّهِعَلَيْهِوَسَلَّمَفَرَضَصَدَقَةَرَمَضَانَ “Ramazan sadakası”[\[9\]](#) şeklinde geçmektedir. Şüphesiz ki Ramazan'da

mânevî bir iklimin oluşmasını sağlayan şey, bu ayda yapılan taat ve ibadetlerin yoğunluğudur. Oruç ve namaz gibi sosyal yardımlaşma ve dayanışma da bu ibadetlerin bir parçasıdır. Bu yüzden Ramazan, müminin sadece bedenen değil malı ile de kul olmasının gereğini yerine getirdiği bir aydır. Abdullah b. Abbâs, Hz. Peygamber’i (sav) insanların en cömerdi olarak nitelerken, onun cömertliğin zirvesinde olduğu zamanın ise Ramazan ayı olduğunu belirtmektedir.[\[10\]](#) Ramazan'ın mânevî

أَنَّرَسُولَاللَّهِصلىاللَّهِعَلَيْهِوَسَلَّمَفَرَضَصَدَقَةَرَمَضَانَ “Ramazan sadakası”[\[9\]](#) şeklinde geçmektedir. Şüphesiz ki Ramazan'da

mânevî bir iklimin oluşmasını sağlayan şey, bu ayda yapılan taat ve ibadetlerin yoğunluğudur. Oruç ve namaz gibi sosyal yardımlaşma ve dayanışma da bu ibadetlerin bir parçasıdır. Bu yüzden Ramazan, müminin sadece bedenen değil malı ile de kul olmasının gereğini yerine getirdiği bir aydır. Abdullah b. Abbâs, Hz. Peygamber’i (sav) insanların en cömerdi olarak nitelerken, onun cömertliğin zirvesinde olduğu zamanın ise Ramazan ayı olduğunu belirtmektedir.[\[10\]](#) Ramazan'ın mânevî

أَنَّرَسُولَاللَّهِصلىاللَّهِعَلَيْهِوَسَلَّمَفَرَضَصَدَقَةَرَمَضَانَ “Ramazan sadakası”[\[9\]](#) şeklinde geçmektedir. Şüphesiz ki Ramazan'da

mânevî bir iklimin oluşmasını sağlayan şey, bu ayda yapılan taat ve ibadetlerin yoğunluğudur. Oruç ve namaz gibi sosyal yardımlaşma ve dayanışma da bu ibadetlerin bir parçasıdır. Bu yüzden Ramazan, müminin sadece bedenen değil malı ile de kul olmasının gereğini yerine getirdiği bir aydır. Abdullah b. Abbâs, Hz. Peygamber’i (sav) insanların en cömerdi olarak nitelerken, onun cömertliğin zirvesinde olduğu zamanın ise Ramazan ayı olduğunu belirtmektedir.[\[10\]](#) Ramazan'ın mânevî

أَنَّرَسُولَاللَّهِصلىاللَّهِعَلَيْهِوَسَلَّمَفَرَضَصَدَقَةَرَمَضَانَ “Ramazan sadakası”[\[9\]](#) şeklinde geçmektedir. Şüphesiz ki Ramazan'da

mânevî bir iklimin oluşmasını sağlayan şey, bu ayda yapılan taat ve ibadetlerin yoğunluğudur. Oruç ve namaz gibi sosyal yardımlaşma ve dayanışma da bu ibadetlerin bir parçasıdır. Bu yüzden Ramazan, müminin sadece bedenen değil malı ile de kul olmasının gereğini yerine getirdiği bir aydır. Abdullah b. Abbâs, Hz. Peygamber’i (sav) insanların en cömerdi olarak nitelerken, onun cömertliğin zirvesinde olduğu zamanın ise Ramazan ayı olduğunu belirtmektedir.[\[10\]](#) Ramazan'ın mânevî

atmosferini oluşturan oruç, namaz ve sadaka, bir hadiste “hayır kapıları” olarak ifade edilmiştir. Muâz b. Cebel’in anlattığına göre, Hz. Peygamber (sav) bir yolculuk esnasında kendisine, أَلاَأَدُلُّكَعَل.َىأَبْوَابِالْخَيْرِالصَّوْمُجُنَّةٌوَالصَّدَقَةُتُطْفِئُالْخَطِيئَةَكَمَايُطْفِئُالْمَاءُالن.َّارَوَصَلاَةُالرَّجُلِمِن.ْجَوْفِاللَّيْلِ. “Sana hayır kapılarını bildireyim mi? Oruç bir kalkandır. Sadaka suyun ateşi söndürdüğü gibi hataları söndürür. Ve (hayır kapılarından) biri de kişinin gece kalkıp namaz kılmasıdır.” buyurmuş ve ardından, تَتَجَافٰىجُن.ُوبُهُمْعَن.ِالْمَضَاجِعِيَدْعُونَرَبَّهُمْخَو.ْفًاوَطَمَعًاۘوَمِمَّارَز.َقْنَاهُمْيُنْفِقُونَفَل.َاتَعْلَمُنَفْسٌمَٓااُخْفِيَلَهُمْمِنْقُرَّةِاَعْيُنٍۚجَزَٓاءًبِمَاكَانُوايَعْمَلُونَ“Onlar, korkarak ve ümit ederek Rablerine ibadet etmek için yataklarından kalkarlar. Kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden de Allah için harcarlar. Hiç

kimse, yapmakta olduklarına karşılık olarak, onlar için saklanan gıdaların aydınlıklarını bilemez."[11] âyetlerini okumuştur.[12] Efendimizin (sav) benzer bir nasihati Rıdvan Biati âbindan Medineli Kârsquo;b b. Ücre el-Ensârîrsquo;ye de yaptığı rivayet edilmektedir.[13] Fıtır sadakasının yıllık oluşu, Ramazan ayı gibi insanların ibadete yoğunlaştığı, ruhanî hayata daha da özen gösterdiği bir zamanda ödenmesi son derece anlamlıdır. Fıtır sadakası, gündüzü oruçla, gecesi namazla ihya edilen Ramazan ayının bereketidir. Oruç ile bedenini arındıran Müslüman, fıtır sadakası ile de bayrama erişmenin şükrünü eda eder. İbn Abbâs’tan rivayet edilen bir hadis, hem fıtır sadakasının hikmeti hem de ne zaman ödeneceği konusunda bizleri aydınlatmaktadır:

زَكَاةَالْفِطْرِطُهْرَةًلِلصَّائِمِمِنَاللَّغْوِوَالرَّفَثِوَطُعْمَةًلِلْمَسَاكِينِمَنْأَدَّاهَاقَبْلَالصَّلاَةِفَهِىَزَكَاةٌمَقْبُولَةٌوَمَنْأَدَّاهَابَعْدَالصَّلاَةِفَهِىَصَدَقَةٌمِنَالصَّدَقَاتِِ. “Resûlullah (sav) hem oruçluyu (işlediği) faydasız fiillerden ve (söylediği) kötü sözlerden temizlemek, hem de fakirlere gıda (temin etmek) üzere fıtır zekâtını farz kıldı. Artık kim bunu bayram namazından önce öderse, o makbul bir zekâtıdır. Kim de bunu bayram namazından sonra öderse, o sadakalardan bir sadakadır."16 Fıtır sadakalarının bayramdan önce verilmesi istenmektedir. Böylece fakir Müslümanların yiyecek ve giyecek gibi bayram ihtiyaçları giderilmiş ve onlara bayram sevinci tattırılmış olacaktır. Fakirler bu sayede bayrama hazırlıklı girecek, bayramda kendilerini yalnız ve garip hissetmeyeceklerdir. Abdullah b. Ömer, كَانَالنَّبِىُّصلىاللهعليهوسلملاَيَغْدُويَوْمَ

الْفِطْرِ
حَتَّى
يُغَدِّىَ
أَصْحَابَهُ
مِن.ْ
صَدَقَةِ
الْفِطْرِ . Allah
Resûlü’nün (sav) ashâbina fitir sadakasından yedirmediçe
Ramazan Bayramı günü (bayram namazına) çıkmadığını nakletmektedir.[14]
Ramazan ayının son günü güneşin batması Ramazan ayının bitmesi anlamına
gelmektedir. Dolayısıyla fitir sadakasının —Peygamberimizin uygulamasına binaen—
bayram namazına gitmeden önce verilmesi müstehaptır. Bununla birlikte bilginler,
yine Hz. Peygamber’in hadislerinde ifade edilen yoksulların ihtiyaçlarının giderilmesi
amacına uygun olarak fitrenin bayramdan bir iki gün önce verilmesini teşvik
etmişlerdir. Fitrenin bayramın birinci gününden sonraya bırakılması ise caiz değildir.
Ancak zamanında ödenmemiş olmasından dolayı fitre
yükümlülüğü sona ermez,[15] her hâlükârda er ya
da geç ödenmesi gerekir. Fitir sadakasının temel hikmetlerinden birisi, Ramazan
ayını idrak eden ve oruç tutan müminin bu ayın mânevî bereketinden
azamî derecede istifade etmesini sağlamaktır. Müminin, hac ve umre gibi uzun
süren meşakkatli ibadetlerde olduğu gibi Ramazan ayında da, ibadetin kemalini
zedeleyecek birtakım davranışlarda bulunması muhtemeldir. Böyle durumlarda malî
kefaretlere devreye girer ve o hatalar telâfi edilir. Bu şekilde ibadet kusurlardan arınmış olur.
İşte bu hadis, fitir sadakasının bu fonksiyonuna işaret etmektedir. Şayet
mümin, Ramazan ayının gecesinde veya gündüzünde bu ayın saygınlığına
halel getirecek birtakım kötü söz veya davranışlar sarf etmişse, verdiği fitir
sadakası sayesinde bu hatalardan ve günahlardan arınacaktır. Elbette nihaî olarak fitir
sadakasının teşriînde, özellikle bayram günlerinde fakirlerin ihtiyaçlarını
giderme maksadının gözetildiğini unutmamak gerekir. Yani fitir sadakası bir taraftan veren
açısından bir arınma vesilesi olmalı, diğer taraftan alan kişinin maddî bir ihtiyacını
gidermelidir. Fitir sadakasının hangi mallardan verileceği ilmihal kitaplarında detaylıca
anlatılmaktadır. Türçemizde daha çok “fitre” olarak ifade edilen
bu sadakanın Hz. Peygamber (sav) döneminde toplumun en çok kullandığı
ihtiyaç ürünlerinden verildiğini göryoruz. İbn Ömer’den
nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) fitir sadakasını köle-hür, erkek-kadın
ve küçük-büyük bütün Müslümanlara
hurmadan bir sârsquo; (sa’, bir hacim ölçüsü birimi olup
yaklaşık 2.75 litreye tekabül eder) yahut arpadan bir sârsquo; miktarı farz kılmış ve bu
sadakanın insanların bayram namazına çıkmasından önce verilmesini emretmiştir.
[16] Temel ihtiyaç maddelerinin zamanla değişkenlik arz edebileceği muhakkaktır. Bu
durumda fitir sadakasını hadiste yer alan hurma ve arpa gibi ürünlerle sınırlamak
doğru değildir. Nitekim başka rivayetlere göre sahâbîlerin değişik mahsullerden
de fitir sadakası verdiklerini görmekteyiz. Ebû Saîd el-Hudrî şöyle
söylüyor: كُنَّا
نُخْرِجُ
زَكَاةَ
الْفِطْرِ
صَاعًا مِنْ

طَعَامٍ ،
أَوْ صَاعًا
مِنْ شَعِيرٍ
، أَوْ صَاعًا
مِنْ تَمْرٍ ،
أَوْ صَاعًا
مِنْ أَقِطٍ ،
أَوْ صَاعًا
مِنْ زَبِيبٍ .
“Biz fitir sadakasını; buğday, arpa, hurma, keş/çökelek veya kuru
üzümden Hz. Peygamber’ın sa’ı (ölçeği) ile bir sa’
verirdik.”[17] Bir başka rivayette Ebû Saîd el-Hudrî;
وَكَانَ
طَعَامَنَا
الشَّعِيرُ
وَالزَّبِيب
15; وَالأَقِطُ
وَالتَّمْرُ .
 “Yediklerimiz de zaten arpa, kuru üzüm, keş ve hurma idi.”[18]
ilâvesinde bulunmaktadır. Dolayısıyla Efendimiz (sav), ekonomik şartları ve çevresel
faktörleri gözeterek fitir sadakasını, insanların ellerinde bulunan temel yiyecek
maddelerinden vermelerini istemiştir. Fitir sadakası aynî olarak verilebilir. Daha doğru bir
deyişle, Hz. Peygamber zamanında öyle verilirdi. Ülkemizde de bu böyledir.
Cebinde nakit parası olmayan bir çiftçi elbette para veremez. Ama aynı şahıs
harmanının başında bir ölçek fındık, kuru fasulye, nohut, buğday, arpa, kuru
üzüm gibi mahsullerden daha rahat ve bolca verebilir. Bu noktada herkesin elinde
bulunan maldan bu sadakayı vermesi bakımından önemlidir. Bir Müslüman eğer
kuru üzüm sergisi başında ise ondan un veya hurma ile fitir sadakası istemek, ona
zorluk çkarmaktır. Ayrıca fitir sadakasının nihaî maksadını
düşündüğümüzde, günümüzde bu sadakanın
sadece hadiste ifade edilen yiyecek maddelerinden verilmesi gerektiği sonucunu çkarmak
yanlıştır. O dönemde bir fakirin bir ölçek hurma veya buğday ile önemli bir
ihtiyacını karşıladığı göz önüne alınırsa, buradaki temel maksadın bir kişinin bir
günük yiyeceğini sağlamak olduğu anlaşılacaktır. Bu ihtiyacın nakit para ile
karşılanması da mümkündür. Nitekim ülkemizdeki uygulamalar bu
yöndedir. Ancak şunu ifade etmek gerekir ki, günük ihtiyacın tespiti yapılırken
fitreyi alanın değil, verenin hayat standardı esas alınmalıdır. Nitekim Kur’an’da
yemin kefareti belirleyen âyette, لَا
يُؤَاخِذُكُ
05;ُ اللّٰهُ
بِاللَّغْوِ
ف۪ٓي
اَيْمَانِكُ
05;ْ وَلٰكِنْ
يُؤَاخِذُكُ
05;ْ بِمَا
عَقَّدْتُمُ
الْاَيْمَان

14;#1754;
#1601;#1614;#1603;#1614;#1601;#1617;#1614;#1575;#1585;#1614;#1578;#1615;#1607;#1615;#1619;
#1575;#1616;#1591;#1618;#1593;#1614;#1575;#1605;#1615;
#1593;#1614;#1588;#1614;#1585;#1614;#1577;#1616;
#1605;#1614;#1587;#1614;#1575;#1603;#1770;#1610;#1606;#1614;
#1605;#1616;#1606;#1618;
#1575;#1614;#1608;#1618;#1587;#1614;#1591;#1616; #1605;#1614;#1575;
#1578;#1615;#1591;#1618;#1593;#1616;#1605;#1615;#1608;#1606;#1614;
#1575;#1614;#1607;#1618;#1604;#1770;#1610;#1603;#1615;#1605;#1618;
#1575;#1614;#1608;#1618;
#1603;#1616;#1587;#1618;#1608;#1614;#1578;#1615;#1607;#1615;#1605;#1618;
#1575;#1614;#1608;#1618;
#1578;#1614;#1581;#1618;#1585;#1770;#1610;#1585;#1615;
#1585;#1614;#1602;#1614;#1576;#1614;#1577;#1613;#1756;
#1601;#1614;#1605;#1614;#1606;#1618; #1604;#1614;#1605;#1618;
#1610;#1614;#1580;#1616;#1583;#1618;
#1601;#1614;#1589;#1616;#1610;#1614;#1575;#1605;#1615;
#1579;#1614;#1604;#1648;#1579;#1614;#1577;#1616;
#1575;#1614;#1610;#1617;#1614;#1575;#1605;#1613;#1756;
#1584;#1648;#1604;#1616;#1603;#1614;
#1603;#1614;#1601;#1617;#1614;#1575;#1585;#1614;#1577;#1615;
#1575;#1614;#1610;#1618;#1605;#1614;#1575;#1606;#1616;#1603;#1615;#1605;#1618; #1575;#1616;#1584;#1614;#1575;
#1581;#1614;#1604;#1614;#1601;#1618;#1578;#1615;#1605;#1618;#1756;
#1608;#1614;#1575;#1581;#1618;#1601;#1614;#1592;#1615;#1619;#1608;#1575;
#1575;#1614;#1610;#1618;#1605;#1614;#1575;#1606;#1614;#1603;#1615;#1605;#1618;#1756; #1603;#1614;#1584;#1648;#1604;#1616;#1603;#1614;
#1610;#1615;#1576;#1614;#1610;#1617;#1616;#1606;#1615;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1648;#1607;#1615;
#1604;#1614;#1603;#1615;#1605;#1618;
#1575;#1648;#1610;#1614;#1575;#1578;#1616;#1607;#1770;
#1604;#1614;#1593;#1614;#1604;#1617;#1614;#1603;#1615;#1605;#1618;
#1578;#1614;#1588;#1618;#1603;#1615;#1585;#1615;#1608;#1606;#1614;
“Ailenize yedirdiđiniz yemeđin orta hâllisinden on fakire yedirmek.”[\[19\]](#)
 Şeklinde bir ölçü ifade edilmektedir. Bu âyet, fakire ikramda bulunurken nasıl bir kıstas tayin edilmesi gerektiği konusunda bizlere ışık tutmaktadır. Dinimizde insanın yararlanması için, görünüşte sanki dinî ve dünyevî ayrımı yapılabilecek tarzda, vergiler, hayırlar, yardımlar ve mal ile ilgili “elden tutma”lar öngörülmüştür. İyi düşünülünce hepsine birden “dinî ve aynı zamanda dünyevî” demek mümkündür. Ama hepsinde ortak nokta insanların ondan faydalanması ve Allah’ın hoşnut kılınması hususudur. Dolayısıyla fitır sadakasında da hedefin, Allah’ın rızası ve insanların yararı olduğu görülecektir. Bu sadakanın tezkiye yönünde diğer ibadetler gibi, kula yönelik bir yardım ve istifa olsa gerektir. Fitır sadakası, günümüzde Müslümanlar arasında titizlikle riayet edilen malî bir ibadettir. Bunda miktarının az olmasının da etkisi

olabilir. Bu yüzden fitrenin miktarının çok az olduğu yandaki birtakım yorumlar ihtiyatla karşılanmalıdır. Din otoritelerce her yıl takdir edilen miktar elbette az nüfuslu aileler için dershane bir meblağdır. Ancak fitir sadakasının miktarı arttırıldığında kalabalık ailelerin bu ibadeti yerine getirmelerinde ciddi sıkıntılar yaşayacakları da unutulmamalıdır. Diğer yandan zengin ülkeler için sınırlanmış ile belirlenen fitir sadakası miktarı belki maddesi olarak çok şey ifade etmeyebilir. Ama dünyanın muhtelif mülklerinde böyle bir köylü yardım rahmetin ta kendisi olacaktır. Hadislerle İslam Cilt 2 Sayfa 441

 [1] Nesai, Zekât, 35. [2] Nesai, Zekât, 35 [3] İbn Manzûr, Lisânü'l-Arab, XXXVIII, 3432 [4] Nesai, Zekât, 36 [5] Aynî, Umdetü'l-kâfirîn, IX, 153 [6] Buhârî, Zekât, 77 [7] Buhârî, Zekât, 70 [8] Nesai, Zekât, 36. [9] İbn Hanbel, I, 351. [10] Buhârî, Bedâ'ü'l-vahy, 1 [11] Secde, 32/16-17. [12] Tirmizî, İlmü'n-nabî, 8. [13] Tirmizî, Cum'atü'l-kübrâ, 79 [14] İbn Mâce, Sıyâm, 49. [15] TDV İlmihal, I, 506. [16] Buhârî, Zekât, 70. [17] Buhârî, Zekât, 73. [18] Buhârî, Zekât, 76. [19] Mücadele, 5/89.

[İslam ve Hayat.Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)